

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonaë, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiæ, 1677

Cap. VI. Aspirationes, motus Anagogici, orationes jaculatoriæ quid sint?
Sententiis, & exemplis Sanctorum Patrum approbantur: De illarum
praestantiâ, & utilitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

sentis experientia sua, & multa docere videretur inexpertum, quæ non nisi experiendo discuntur; & si intelligere non poteram adhuc, quæ apponebantur mihi; plus tamen solitè intelligere me faciebat, quid ad ea intelligenda deesset mihi.

5. Hic sisto. Voces enim audio plenas querularum, quibus à legentibus interpellor. Et ubi, [inquiunt] Via compendii ad Deum, quam te initio hujus tractatus ostensurum promisisti? Hactenus de mysticâ Theologiâ, & de unione cum Deo afferuisti, opus proponens difficillimum, iter arduum, & altissimum fastigium humanis viribus inaccessibile. Unde merito illud Psalmographi (i) quisque nostrum usurpare potest, *Mirabilis facta est scientia tua ex me, & non potero ad eam.* Quomodo enim terrenus homo terram despiciere poterit, cælum conscendere, Angelorum choros transcendere, ad Dei solium accedere, quidquid est humanum exuere, Deo intimè uniri? Libenter quidem ista legimus, & audimus, sed tam arduo operi nos accingere, humana fragilitate vires denegante, non audemus. Rectè ista, si sola hominum imbecillitas attendatur: malè, si divinæ gratiæ efficaciam adjuvantem respiciamus. Adest hæc omnibus, qui à Deo præventi iter ad ipsum aggrediuntur. Aderit & mihi viam docenti, datamque fidem liberanti.

6. Dico igitur, viam compendii ad Deum, ad culmen mysticæ Theologiæ, ad intimam cum Verbo unionem esse motus Anagogicos, & exercitium aspirationum. Testes hujus dicti affero omni exceptione majores. Primus est Joannes à Jesu Maria Carmelita exalceatus, qui ita scribit. (k) *Concors omnium, quos legerim, sententia est, ad altissimam Dei cognitionem & sensum, sive experimentum, aspirationum exercitio ita animam erigi, ut, si hoc Angelicum exercitium miris laudibus celebratum, cæteris omnibus antepositum frequentet, plurimum proficiat. Habet enim tam egregiam vim exstimulandi, & divinis flammis urendi, ut hoc unum idoneis circumstantiis septum, & studio virtutum armatum, ad summam Christianæ vitæ perfectionem & puritatem corda nostra perducat. Quamvis enim dona Dei sint unio, raptus, fruitio, revelatio, & illa indulgentissimi Dei interna blandimenta, & solis conatibus nostris, quantumvis nervosis, illa non producimus; at certè animæ sese idoneè ad eas nuptias ornanti & comparanti munificentius, quàm cogitare valeat,*

(h) *Gulielm in vita S. Bern. lib. 1. c. 12.* (i) *Psal. 138. 6.* (k) *Joannes à Jesu Maria myst. Theol. c. 9.*

indulgentur. Hæc Joannes, cui alterum adjungo ejusdem instituti Thomam à Jesu (l) Si Sanctorum Patrum, inquit, aliorumque Mysticorum, quibus hanc viam experti sunt, sententiæ credendum est, nullam compendiosorem viam, nullamve aliam in Deum assurgendi modum faciliorem ac nobiliores invenies, quem sapientiam unitivam, sive amorem unitivum Mystici appellant, qui in motibus anagogicis sive aspirationibus, quibus cor enititur ad Deum assurgere, ac illi avidissimè adhaerere, consistit. Possem paginas latè implere aliorum testimoniiis hanc veritatem confirmantium, præsertim Bonaventuræ, (m) Henrici Harphii, (n) Joannis Gersonis, (o) Dionysii Cartusiani, (p) Constantini de Barbanson; (q) sed pro indicta mihi brevitate duo propofita sufficient.

CAPUT VI.

Aspirationes, motus anagogici, Orationes jaculatoriæ quid sint? Sententiis, & exemplis Sanctorum Patrum approbantur. De illarum præstantiâ, & utilitate.

1. **A** Baridem Hyperboreum Pythagoræ ævo nobilem, & famosum habuisse ferunt aureum telum, quo vestus, ut poetico Pegaso, celeriter per ærem volitabat, unde dictus est Æthrobates, scandens per æthera, ut refert Jamblicus in vitâ Pythagoræ. (a) Sed quod genus aurei teli potentius est, quàm alatæ & ignitæ Aspirationes, quæ devotam animam momento in cælum efferunt, & penetrant usque ad thronum Divinitatis? *Anima in qua habitavit ignis Dei, ait Magnus Antonius Abbas, (b) Similis est avi duabus præditæ alis, quibus volat, & sursum per cæli aera elevatur. Etenim avi præ omnibus creaturis alæ peculiare sunt: alæ verò animæ Domino obsequentiæ sunt virtus ignis Dei, quibus ad cælum sursum volare valet. Si autem bis carueris alis, minime sursum elevari in aera poterit,*

(l) *Thomas à Jesu de div. orat. li. A. c. 20.* (m) *Bonav. c. 3. myst. Theologia ipsi adscripta, quæ est Henrici de Palmâ.* (n) *Harphius myst. Theolog. lib. 2. initio p. 5.* (o) *Gerson, in myst. Theologia.* (p) *Cartusian. lib. de fonte lucis.* (q) *Barbanson in semitis occultis par. 1. c. 5. & p. 2. c. 3. & Joannes Lanspergius initio pharetrae.* (a) *Jamblichus de vita Pythag. c. 28.* (b) *Antonius Abbas epist. 18.*

poterit, cum sit illius ignis expertus; similisque oris
ari suis spoliatae alis, quae volare nequit. Haec
Antonius, qui supra jam dixerat causam ascensionis
Sanctorum ad Coelum fuisse ignem invisibilem,
calorem scilicet accensum in cordibus eorum.
Hoc enim igne deficiente, nemo ad coelum
aspirare, necdum ascendere valet.

2. Sunt autem Aspirationes brevissimae quaedam
Orationes, sive mente solae, sive mente simul
ac ore conceptae, atque prolatae, quibus debet
fidelis anima in quovis loco & tempore affluere,
& frequenter incumbere, cor suum & voluntatem
ad Deum erigens die ac nocte, domi & foris,
sedens & ambulans, in quovis negotio, in quavis
actione, & occupatione. Scriptum est enim (c) oportere
semper orare, & nunquam deficere, sed quia
instabilitas naturae nostrae, corporis cura, & aliae
occupationes saepe nos distrahunt, haec Angelica
aspirationum exercitatio perpetuitatem orationis
compensat. Fiunt quidem in momento, & transeunt,
sed jugiter permanet earum fructus, & continuatur
oratio continuatione boni desiderii in charitate fundati:
bonum autem desiderium semper orat, quia semper
clamat ante Deum sinceri amoris affectus. Beati
in caelo nunquam cessant ab actuali amore, &
cognitione Dei: nos vero hanc felicitatem
continuis aspirationibus aemulamur, dicentes
cum Apostolo, (d) *Nostra conversatio in caelis est.*
Oratio enim est ascensus spiritus ad Deum; (e)
Per quem ascensus: ait S. Joannes Chrysostomus,
(f) *societatem effugimus, quam cum brutis animalibus
habemus, & cum Angelis copulamur.* Vocantur
aspirationes, quia illis aspiramus ad Deum; &
per eas vero aspirat Deus conatibus nostris: dum
vero ad Deum aspiramus, nil nisi Deum spiramus;
& per easdem fervor charitatis, non minus quam
vita corporis aëris aspiratione, suscinetur. Motus
quoque Anagogici, id est sursum ducentes, nuncupantur,
quia illis à rebus terrenis abducimur, & ad
superna levamur, ac tandem ad beatam cum Deo
unionem eyelimur. Dicuntur orationes jaculatoriae,
quia instar jaculorum & sagittarum velocissime
transcurrentium in eorum divinum tanquam in scopum
jacuuntur, ut ab eo dona caelestia obtineamus.
Affectus denique appellantur, quia sunt affectiones
cordis, & desideria, ac proposita voluntatis:
nihilque aliud est Aspiratio, ut eam Gele-

nus (g) diffinit, praeterquam expeditus affectus
erga Deum, ut summum bonum.

3. De his plura Sanctorum Patrum documenta
habemus, & exempla. Augustinus ad Probam.
(h) *Dicuntur fratres in Aegypto crebras quidem
habere orationes, sed eas tamen brevissimas, &
raptim quodammodo jaculatas, ne illa vigilanter
erecta, quae oranti plurimum necessaria est,
per productiores mores evanescat, atque
hebetetur intentio.* Cassianus instituta
Monachorum describens (i) *Utilius censent
breves orationes, sed creberrimas fieri. Non enim
multitudine versuum, sed mentis intelligentia
delectantur.* Et in collationibus (k) *Frequenter
sed breviter orandum est, ne immorantibus
nobis inserere aliquid cordi nostro insidiator
possit inimicus.* Chrysostomus ad populum
Antiochenum: (l) *Breves & frequentes orationes
fieri Christus, & Paulus praeceperunt parvis
ex intervallis. Nam si sermonem in longum
extenderis, in negligentiam frequenter lapsus
multam diabolo subrepti facultatem dederis,
& supplantandi, & abducendi cogitationem
ab his quae dicuntur. Si vero continuas &
crebras orationes facias, totumque tempus
interpolans frequentiam, facile poteris
modestiam exhibere, & ipsas orationes
cum multa facies solertiam.* Alredus
Abbas: (m) *Haec devota suspiria jam
gratiosa sunt in oculis eius, qui scrutatur
renes & corda, ut non possit diu abscondere
multitudinem dulcedinis suae, quam abscondit
timentibus, & diligentibus se.* Guilielmus
Abbas S. Theodorici: (n) *Hauriendus est
saepe de lectionis serie affectus, & formanda
oratio, quae lectionem interrumpat, & non
tam impediatur interrumpendo, quam puriorem
continuo animum ad intelligentiam lectionis
restituatur.* Hujusmodi orationunculas
recte appellat Tertullianus, (o) *Orationes sine
agmine verborum:* & Abbas Isaac apud
Cassianum (p) eas commendat tanquam verum
sacrificium, pingues hostias, pura libamina,
holocaustomata medullata. Sunt enim,
teste B. Laurentio Justiniano, (q) *opus
spiritualis arcus, sagittae contra adversarios
directae,*

P 2

ignita

(g) Gelenius parte. 1. decis. 6. art. 1. (h) August. epist. 121. (i) Cassian. lib. 2. Instit. c. 10. & 11. (k) Idem collat. 9. c. ult. (l) Chrysost. hom. 79. ad populum. (m) Alredus homil. de duob. discipulis (n) Guilielmus Abbas S. Theodorici in ep. ad Fr. de monte Dei inter opera D. Bernardi cap. 10. (o) Tertullianus de orat. cap. 1. (p) Cassian. Collat. 9. cap. ult. (q) Laur. Justinian. de inter. constructu c. 10.

(c) Luc. 18: 1. (d) Ad Philip. 3: 20. (e) Damascen. lib. 1. de fide orth. c. 14. (f) Chrysostom. de orando Deum lib. 1.

ignita vota, quæ à Christi militibus in cælum corde tacito destinantur; eminus ferunt, celeriter emittuntur, hostem non finit propius accedere, & ascensorem frequenter unico prosternunt idu. Rursum Chrysostomus: (r) *Dic in mente miserere mei Deus, & absolvisi precationem; qui enim dicit, Miserere, confessionem offert, & peccatum suum agnoscit, quia lapsorum est misericordiam requirere. Qui dicit, Miserere mei, remissionem delictorum accipit: qui enim misericordiam consecutus est, non punitur. Qui dicit, Miserere mei, regnum cælorum obtinuit: quem enim Deus miseratur, non à pœnâ solum liberat, sed futurorum etiam bonorum possessione dignatur.*

4. Porro hunc orandi modum exemplo suo nos Christus Salvator edocuit. In horto enim iterabat hæc verba: *Pater, si possibile est, transeat à me calix iste: verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat.* Et in Cruce magnos sustinens cruciatus aliquam interdum ex his aspirationibus ardentissimo fervore jaculabatur, dicens; *Pater, dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt.* Deinde *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me.* Ac postea, *Pater in manus tuas commendo spiritum meum.* Nehemias (f) interrogatus à Rege, priusquam responderet, mentem ad Deum sustulit, ad solum Divinitatis animi sui nuntio celerrimè amandato. Judith (t) Holofernum percussura apprehendit comam capitis ejus, & ex corde ignitam protulit & brevissimam orationem dicens, *Confirma me Domine Deus in hac hora.* Sancti in cælo requiem non habent die ac nocte dicentes, (u) *Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Basilus (x) suadet peccatori, ut ad imitationem Chananeæ identidem inelamet illud, *Miserere mei fili David.* De S. Marcella scribit Hieronymus, (y) eam semper cantasse illud Psalmi, *In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.* S. Malachias, teste Bernardo in ejus vitâ, raptim quodammodo, & velut jaculum emittebat orationem. Thais olim meretrix edocta à Paphautio Abbate sic orabat, *Qui plasmasi me miserere mei.* Cassianus (z) usum multiplicem hujus versiculi, Deus in adjutorium meum intende, elegantissimè commendat in collationibus. Ex vitis Patrum multa hic referri possunt. (1) Abbas Isaïas

vidit cujusdam Monachi orationem, dum manducaret; ascendere instar ignis in conspectu Dei. Alius quidam, dum colloqueretur cum aliis, fecit centum & tres orationes. Abbas Macarius de modo orandi à quibusdam interrogatus dixit, Non est opus multum loqui in oratione, sed extendere manus frequenter, & dicere: Domine, sicut vis & scis, miserere mei. Moyses Æthiops (2) olim princeps latronum quinquaginta quotidie orationes peragebat: Paulus Monachus trecentas: quædam Virgo septingentas. Narrat Theodoretus (3) Simeonem Stylitam innumeras quotidie adoraciones peregrisse, adeo ut unus numeraverit aliquando mille ducentas quadraginta quatuor, alias omitens, quia lapsus desinit numerare. Quidam Christophorus Monachus (4) centies in nocte orabat. Beata Clara de Monte Falco millies quotidie Deum aborabat genua flectens, & totidem fundens jaculatorias orationes, ut testatur in ejus vita Baptista Pergilius. (5) S. Franciscus tota nocte orabat hæc sola verba repetens, *Deus meus & omnia.* Pater Didacus Martinez Pervani Regni dictus Apostolus dicebat sexcentis quandoque vicibus, *Deo gratias;* & ad hoc alios hortabatur dicens, nullam orationem breviorē esse, nullam Deo magis acceptam. (6) Alius quidam è Societate Jesu Jacobus Cerutus nomine innumerabiles actus amoris, & gratiarum actionis singulis diebus eliciebat, qui pervenerunt aliquando ad viginti quatuor millia: vota verò ter millies quotidie renovabat. (7) Sub regimine P. Consalvi Sylvæ erant qui brevi orationculâ decies millies in die divinum auxilium invocarent. (8) Similem orandi frequentiam æmulabantur ex eadem Societate suis scriptis novissimi viri Sebastianus Barrada, & Franciscus Suarez, (9) ut alios omitam. Non erit finis exemplorum, si omnium Religiosorum Ordinum percurrere historias velim, & gesta omnium Sanctorum. Recentiora quædam habet Joannes Rho in Historia Virtutum. (10)

5. Tanti momenti est ad assequendam brevi tempore perfectionem hoc exercitium, ut illud semper plurimi æstimarint quotquot fuerunt

(r) Chrysost. hom. 4. de Annat. 1. (f) 2 Esdræ 2: 4.
(t) Judith 13: 9. (u) Apoc. 4: 8. (x) Basilus
exhort. ad Baptismum. (y) Hieron. epist. 16. ad
Principium. (z) Cassianus coll. 10. (1) Vita
Battrum Rosvidi lib. 5. libello 12.

(2) Ibidem libello 8. (3) Ib. lib. 9. (4) Ibidem
lib. 10. (5) Pergilius in vita B. Clara p. 1. c. 6.
(6) Nicolaus Lancicus opusc. spirituali undec. c. 30.
(7) Ibid. (8) Nicol. Godignus in vita P. Consalvi
l. 3. c. 10. (9) Joannes Rho in hist. virtutum
lib. 3. c. 8. (10) Ibid.

runt viri doctrinâ & sanctitate conspicui. Hoc enim tanquam igne in cordibus nostris accenso consumuntur omnia peccata, vitia omnia destruantur. Tollit id à nobis quidquid est terrenæ adhærensionis, quidquid deformitatis, quidquid dissimiles nos facit Deo, & sanctam cum illo unionem impedit. Eo mediante vincuntur tentationes, acquiruntur virtutes, perficiuntur operationes, cœlesti lumine imbuitur intellectus, exercentur actus supernaturales, purificatur intentio, erigitur affectus, inflammatur voluntas, disponitur mens ad contemplationem, & totus homo in Deum transfunditur. *Preces tacite multam habent acuminis*, ait Abbas Gillebertus, (11) *privatim sunt, sed privata non petunt; submissior est vox, sed mens intensior. Verbis non eget, nec utitur oratio, que puro & pleno fertur affectu.* Divinus homo, & in scholâ amoris versatissimus Franciscus Salesius Episcopus Genevensis studium orationis, & usum aspirationum unum & idem esse cum mysticâ Theologiâ docet, & luculenter ostendit. (12) Quia sicut Scholastica Theologia habet Deum pro objecto, mystica etiam non nisi de Deo loquitur, sed cum triplici discrimine. Illa differit de Deo, ut Deus est: hæc ut summè amabilis est. Illa de Deo loquitur cum hominibus, & inter homines: hæc de Deo cum eodem Deo. Illa tendit ad Dei cognitionem, facitque nos doctos & Theologos: hæc tendit ad amorem, & nos ardentes reddit, ac Theophilos. Principale itaque huius exercitium est cum Deo loqui, & ipsum Deum in fundo cordis loquentem audire secretis aspirationibus & alloquiis, quæ à nemine nisi ab ipso dicente & à Deo intelliguntur. Optimè de hac re pius Poeta. (13) *Ille meos gemitus, mea scit suspiria solus, Quem fugit humani nulla latebra sinus. Quid clamem, mea dum sese suspiria rumpunt, Non nisi nos soli novimus, ille, & ego. Nemo meos gemitus, vota, aut suspiria novit, Nemo, duo nisi nos, & duo sufficimus.*

(11) Gilbert. serm. 23, in Cant. (12) Franc. Sales de amore Dei l. 6. c. 1. (13) Hermann. Hugo *Pivam desid. elegia proemissâ.*

CAPUT VII.

Varia documenta pro usu, & praxi Aspirationum.

I. **U**T qui domum moliantur à fundamentis, ita nos documenta scripturæ pro usu & praxi aspirationum à fulcro, & veluti basi ipsarum, à Dei scilicet præsentia, ordiri debemus. Ab hac omnino pendet hæc Angelica exercitatio, neque enim ad absentem aspiramus, aut preces fundimus; qui nos audire & exaudire non possit. Præsens est ille omnibus, & ubique: atque ut canit quidam Religiosus Poeta. (a)

Cuncta Deus replet, Deus est supra, Deus infra.

*Æthereos orbes habitat, sub Sole, sub aurâ,
Sub tellure latens, sub Dite, sub æquorâ undâ.
Omnia plena Deo.*

Romanus sapiens ad suum Lucilium sic scribit. (b) *Non sunt ad cœlum elevandæ manus, neque exorandus edituus, ut nos ad aures simulachri, quasi magis exaudiri possimus, admittat. Propè est à te Deus, tecum est, intus est. Ita dico (Lucilli) facer intrâ nos spiritus sedet, malorum bonorumque nostrorum observator, & custos: hic pro ut à nobis tractatus est, ita nos ipse tractat. Bonus vir sine Deo nemo est. Præsentia itaque divina per se considerata facillima est: nam quid facilius quam illum intueri, qui ubique est, in quo vivimus, movemur, & sumus? Sed attentâ naturæ nostræ corruptione, quæ per inepta & corpori jucunda vagari consuevit, cœcutimus plerique, & lucem ubique fulgentem non videmus. Sicut homini cœco præsens est sol, sed ipse soli absens est: sic omnis stultus & impius procul à Deo est, non quia Deus illi sit absens, sed quia ipse, utpotè cœcus, præsentem non videt. Magna hæc miseria est, ut scribit Augustinus, (c) cum illo non esse hominem, sine quo non potest esse: in quo enim est, sine dubio sine illo non est, & tamen si ejus non meminit, eumque non intelligit, & diligit, cum illo non est. Ut ergo cum illo simus, semper ad illum respiciamus, ejusque amorem assiduis aspirationibus excitemus, & augeamus. Amor enim oculum mentis ita afficit, ut non nisi amatum videre*

P 3 libeat.

(a) Bapt. Mantuanus. 3. sylvarum. (b) Seneca epist. 47. (c) Aug. lib. 14. de Trinit. c. 12.